Ата журтну къоруулаучуну кюню бла!

Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Шабат кюн, 23 февраль, 2019 жыл №20 (20597)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В.Коковну Ата журтну къоруулаучуну кюню бла

АЛГЪЫШЛАУУ

Уллу Ата журт урушну бла Сауутланнган Кючлени хурметли ветеранлары!

Хурметли аскерчиле!

Сизни Ата журтну къоруулаучуну кюню бла жюрегинден къызыу алгышлайма! Быллай чакъда биз жашауларын туугъан жерибизге къуллукъ этиуге жоралап, Россейни жакълау кючюн ёдюрюр, аны жалынчакъсызлыгын бла къоркъуусузлугъун сакълар,адамларыбызны мамыр жашауларын жалчытыр ючюн къоллырындан келгенни аямагъанланы хурметлейбиз. Бек жылы эмда огъурлу алгъыш сёзлерибизни уа Уллу Ата журт урушну ветеранларына жоралайбыз. Ма ала къыралны аламат тарыхына махтаулу бетле къошхандыла.

Бизни борчубуз - ата-бабаларыбызны аскер жигитликлерин эсде тутууду, россейли аскерчиликни Ата журтну сюерге, антха кертичи болургъа, намысны тюшюрмезге дегенча сыйлы тёрелерин сакълауду эмда ёсюп келген тёлюге аланы осуят этиудю.

Жюрегими терениннден сизге алгъыш эте, кийик саулукъ, мамырлыкъ, насыл эмда монлукъ тежейме.

Ата журтну къоруулаучуну кюнюне аталгъан материалла 3-чю бетде басмаланадыла.

СЛЁТ

Юнармиячыла кюч ала барадыла, огъурлу жумушлагъа тири къатышыргъа таукелдиле

Юнармия битеуроссей къымылдауну Къабарты-Малкъарда тизгинлерине республиканы районларындан бла шахарларындан 100 жаш бла къыз къошулгъандыла. Ала Ата журтубузгъа кертичи болургъа антны уа КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коковну** аллында этгендиле.

Бу жумушла патриот организацияны 4-чю регион слётунда бардырылгъандыла. Ол байрым кюн Къырал концерт залда ётгенди. Анга КъМР-ни Парламентини спикери **Татьяна Егорова**, федерал инспектор **Евгений Ткачев**, министрле, депутатла, кадет школланы окъуучулары да къатышхандыла.

Слётну аллында уа фойеде жаш аскерчиле юнармиячыны антын этгендиле. Ала Ата журтубузгъа кертичи болургъа, тюзлюкню сакъларгъа, къарыусузлагъа болушургъа, саулукъну жашау бардырыргъа, къыралыбызны эркинлигин къоруулагъанлагъа хурмет этерге сёз бергендиле.

Ызы бла уа слёт кесини ишин башлагъанды. Жаш аскерчилени алгъышлай, Казбек Коков къыралыбызны патриотлары болургъа борчлубуз», -дегенди ол.

Республиканы оноучусу юнармияны магъанасины юсюнден да айтханды, аны тизгинлеринде жашла бла къызла къыралыбызны, республиканы тарыхын билирге, аны культурасына хурмет этерге юйреннгенлерин чертгенди.

Ызы бла Казбек Валерьевич битеуроссей къымылдауну ишине тири къатышханланы, аскер-патриот жумушлада жетишимле кёргюзтгенлени саугъалагъанды. Ол санда Нальчикни 21-чи школуну окъуучусу **Дарья Володина** «Юнармейская доблесть» майдалны 2-чи даражасына тийишли болгъаны белгили этилгенди. Дагъыда Инаркой элден жаш аскерчиле гитче футболдан Сочиде бардырылгъан турнирде хорлагъанлары ючюн бу къымылдауну оноучуларыны ыразылыкъларына, дипломларына тийишли кёрюлгенди.

Слётда уа юнармияны КъМР-де штабыны башчысы **Мурат Арипшев** быгтыры эсеплерин чыгъаргъанды эмда быйылгъа салынган борчланы юслеринден доклад этгенди. Аны айтханына кёре, биогюнлюкде аны тизгинлеринде 2800 жаш бла къыз бардыла, ала 128 отрядха бирикдирилгендиле. Алай жуукъ кезиуде аланы юч мингнге жетдирирге, битеу школлада да бёлюмлерин ачаргъа мурат барды.

Дагъыда республикада юнармиячыны юйюн къураргъа да белгиленеди. Докладчы жаш аскерчиле сау жылны солурча лагерь ачаргъа умут болгъанын айтып, республиканы оноучуларындан болушлукъ да тилегенди.

Залда жыйылгъан жашлагъа бла къызлагъа уа концерт да къуралгъан эди. Аны Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну кадет классыны жаш артистлери аскерчи макъамла согъуп ачхандыла. Миллет тепсеулени «Элбрус» ансамбли хазырлагъан «Амазонка» тепсеуге уа жыйылгъанла бютюнда биосюрегендиле.

Ол кюн шёндюгю сауутланы бла аскерчи техниканы кёрмючю да болгъанды. Дагъыда «Кюн шахар» академияны «Кванториум» технопаркыны окъуучулары кеслерини ишлерин да кёргюзтгендиле. Уллу Хорламгъа аталып, тарых квест да бардырылгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кенгеш

Шахар къурулушда законла сакъланырларына – къаты контроль

Тюнене КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.В.Коков** КъМР-ни Правительствосуну къууму эмда республиканы муниципал къуралыуларыны таматалары бла кенгеш бардыргъанды. Анда шахарда къурулуш ишледе законла къалай сакъланнганларына къаралгъанды. Аны юсюнден докладла бла КъМР-ни къурулуш эмда жол мюлк министри **В.Х.Кунижев**, аны орунбасары – КъМР-ни баш архитектору **А.Н.Унажоков** сёлешгендиле.

Бюгюнлюкде Къабарты-Малкъарда, деп айтылгъанды кенгеше, къабыл этилген генпланлары болгъан шахар округланы, шахар эмда эл населенияланы саны 95 процентден атлагъанды. Шахарда къурулуш ишле бардырыу жаны бла полномочияла толусунлай республиканы къырал власть органларына берилгендиле.

Аны бла бирге, бир-бир шахарлада бла элледе жангы микрорайонланы транспорт, социал эмда коммунал инфраструктураларын комплекс халда айныгыуну программалары жокъдула. Ала уа болургъа борчлудула. КъМР-ни оноучусу шахарда къурулуш ишле, жашау журтла эмда архитектура бла байламлы законланы изленмлерин сёзсюз толтурургъа, муниципал жерлеге контрольну тийишлисича къураргъа, къурулушха, ол санда жашау журтла ишлеуге, жерле бёлгенде бузукълукъла болдурмазгъа, эркинликзиз къайда болса мекям сюегенни, жюрютюлген мардалагъа келишмеген объектлени хайырланыргъа эркинлик бериуню тохтатыргъа кереклисин айырып айтханды.

-Министерстволаны бла ведомстволаны эмда муниципал къуралыуланы шахарда къурулуш ишле бардырыу ючюн жууаплы болгъан башчыларындан энчи сураллыкъды, ала бу бёлюмде низам салыргъа борчлудула,-деп чертгенди К.В.Коков.

Тюбешиуле

Сёлешиуню темасы – республикада «Экология» миллет проектни тамамлау

Москвада Россейни табигъат байлыкъла эмда экология министри **Дмитрий Кобылкинни** бла Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коковну** ишчи тюбешиулери болгъанды. Анда сёз Россейни Президентини май указына кёре толтурула тургъан «Экология» миллет проектге регион къалай бла къатышырга боллугъуну юсюнден баргъанды.

Къырал башчы Федерал Жыйылыуга Посланиясында жангы борчла салгъаны бла байламлы тюбешиуде къудуретни къоруулаугъа, экологияны сакълаугъа, багуш тёбелени къурутуугъа энчи эс бурулгъанды. Зыбыр къалгъан-къулгъанланы жарашдырыу эмда утилизация этиу жаны бла шёндюгю тынгылы системаны федерал араны болушлугъу бла къураргъа кереклисини юсюнден да айтылгъанды. Заповедниклени юсюнден сёз баргъанда уа, аланы сакълау аламат табигъат байлыкълары болгъан Къабарты-Малкъаргъа артыкъда магъаналы болгъаны чертилгенди.

Ал жанында - социал-экономика айныуну амаллары

Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** Москвагъа жумуш бла баргъан кезиуде РФ-ни Федерал Жыйылыууну Къырал Думасында КПРФ-ни фракциясыны таматасы **Геннадий Зюганов** бла тюбешгенди. Ала экиси да Къабарты-Малкъарны социал сферасын бла экономикасын айныгыуну амалларын сюзгендиле, партияны регион бёлюмюню ишини юсюнден да сёлешгендиле.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

ОНОУЛА

«Жангы бийикликде» онглу болгъанла кеслерин тюрлю-тюрлю къуллукълада сынарыкъдыла

Къабарты-Малкъарда кадрла хазырлар муратда бардырылгъан «Жангы бийиклик» деген республикалы конкурсну эсеплерине кёре бир къууум адам тюрлю-тюрлю къуллукъларгъа салынгъанды.

Алайды да, Нальчик шахар округну жер-жерли администрацияларын башчысыны буйругъу бла Алимбек Апеков экономика департаментни таматасыны орунбасарыны къуллугъун толтурлукъду. КъМР-ни жер эмда ырысхы бла байламлы халланы министри Ислам Карданову Краснодар крайны Головинка элинде «Элбрус» солуу база» ООО-ну баш директоруна салгъанды.

Федерал налог службаны КъМР-де Управлениясыны башчысы ведомствону ишни жалчытыу бёлюмюню таматасыны орунбасарына Мадина Маршенованы тийишли кёргенди. «Отбор» инновациялы-производство агрофирма» ООО-ну директоруну буйругъу бла Николай Долженко предприятияны тыш байламлыкъла жаны бла бёлюмюнде ишлерикди.

Москвада «Сбербанк-АСТ» ЗАО-да Айныу жаны бла дирекцияны проектлерини директору Бетал Бижоев а КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъанны буйругъу бла Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчисини къуллугъуна салынгъанды, хакъсыз ишлерикди.

Андан сора да, Казбек Коковну оноуу бла «Жангы бийикликде» хорлагъанладан 24 адам республиканы власть органларында тюрлю-тюрлю къуллукъларгъа резервге алынгъандыла. Конкурсну эсеплерине кёре къуллукъгъа салыу андан ары бардырыллыкъды.

ХАЛ

Жарсыулу ишни сылтауларын узакъгъа созмай тохташдырыргъа буюрулгъанды

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** Нальчикде «Дубки» базарны тийресинде от тюшген жерни жокъларгъанды. Россейни МЧС-ини Къабарты-Малкъарда Баш управлениясыны таматасы **Михаил Надежин** республиканы оноучусуна ол жарсыулу ишни тинтиуню толу болмагъан эсеплери бла шагъырей этгенди. Аны сылтауларындан бирине ток ызда бузукълукъ болгъанын санайдыла. Алай от бла байламлы жорукъла сакъланмагъанларына да ишеклик бардыла.

Эсигизге салайыкъ, 21 февральда 12 сагъат 30 минутда Нальчикде «Дубки» рынокну сатыу-алыу тюкенлеринден бири жаннганды. От ёчюлтючюле бла къутхарыучула аны 38 минутну ичинде тунчукъдургъандыла. Кюйген жерни ёлчеми 450 квадрат метрни тутады.

Казбек Коков от ёчюлтюучюкъутхарыучу бёлюмлени терк эмда къуралыулу къармашханларыны хайырындан ёртен андан ары жайылмагъанын, адам ачымагъанын, ырысхы къоранчла да уллу болмагъанларын белгилегенди. Тийишли органлагъа ол жарсыулу ишни сылтауларын къыса заманны ичинде тохташдырыргъа кереклиси эсгертилгенди. Адамла кёп санда жыйылгъан жерледе отдан сакъланыуну жорукъларына бузукълукъ этиуню арталлы болдурмазгъа кереклисине энчи эс бурулгъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Ишлеринде жетишимле болдургъанлары эмда кёп жылланы бет жарыкълы урунгъанлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа:

Ёзденланы Ражабны жашы Алийни – «Россей Федерациясыны Миллет гвардиясыны аскерлерини Къабарты-Малкъар Республикада Ведомстводан тышында къалауурлукъ этиуню управлениясы» федерал къырал казна учреждениясы филиалы – Нальчик шахарда Ведомстводан тышында къалауурлукъ этиуню управлениясыны таматасыны орунбасарын

Хачемизов Заурбек Николаевични - «Россей Федерациясыны Миллет гвардиясыны аскерлерини федерал службасыны Къабарты-Малкъар Республикада управлениясыны таматасыны орунбасарын –Лицензия-эркинлик бериу жаны бла арасыны начальнигин;

сыйлы атла атаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къутхарыучусу»

Коляс Александр Анатольевичге – «Россейни МЧС-ини Шимал-Кавказ регион излеу-къутхарыу отряды» федерал къырал казна учреждениясы филиалы - «Россейни МЧС-ини Элбрус бийик тау излеу-къутхарыу отрядыны къутхарыучусуна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи»

Мальбахов Ахмед Каральбиевичге – Нальчикде гарнизон аскер сюдню председателине.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2019 жыл 22 февраль, №10-УГ

Б.Х.Кумыковну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГЪУ

Кумыков Борис Хамурзовични Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчисини хакъсыз бардырыллыкъ къуллугъуна салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2019 жыл 19 февраль, №15-РГ

Б.М.Бижоевну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

БУЙРУГЪУ

Бижоев Бетал Муратовични Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчисини хакъсыз бардырыллыкъ къуллугъуна салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2019 жыл 19 февраль, №16-РГ

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Политиканы жашырынлыкъларына тюшюндюре

Къабарты-Малкъар «Единая Россия» партияны башламчылыгъы бла къуралгъан «Полит стартап» деген проект бардырылгъан 36 регионну арасына къошулгъанды. Бу кюнледе уа партияны регион исполкомунда болгъан жыйылыуда проект тамамланып башлагъаны белгили этилгенди.

Партияны регион бёлюмюню секретары, КъМР-ни Парламентини спикерини орунбасары **Михаил Афашаговну** айтханына кёре, ол тири жаш тёлюню политикагъа, партияны ишине сейирлерин къозгъар мурат бла къуралгъанды. «Ахыр кезиуде «Единая Россияны» тизгинлерине жаш адамланы къошуугъа энчи эс бурулады, аны юсюнден съездде да айтылгъан эди. Бу проект а тири, билимли, политикада кеслерини къарыуларын кёрюрге сюйген жашланы бла къызланы ачыкъларгъа онг берликди»,-дегенди ол.

Алай бла проектте къатышыргъа сюйгенле 30 апрельге дери **https://politstartup.er.ru** деген сайтда эсепге турургъа керекдиле. Ызы бла уа ала бла юйрениуе бардырыллыкъдыла, ол санда очный, заочный халда да. «Аны чеклеринде белгили политикле, политтехнологла бла тюбешиуле бардырыллыкъдыла, адамла айырыу ишни, политагитацияны энчиликлерине юйренирикдиле»,-дегенди ол.

Партияны регион толтуруучу комитетини башчысыны орунбасары **Руслан Бицуевни** айтханына кёре уа, проектге 18 жылдан 35 жылгъа дери жаш адамла къатышыргъа эркиндиле. Алай ала бир тюрлю представительный органнга айырылмазгъа, политика жаны бла сынаулары болмазгъа, бир тюрлю партияда болмазгъа керекдиле. «Проектни чеклеринде уа политика технологияла жаны бла сынаулары болгъан адамла бла танышырыкъдыла, ала «Единая Россияны» командасына кёшулургъа да боллукъдула»,-дегенди докладчы.

Тюбешиуге «Единая Россияны» Жаш гвардиясыны КъМР-де бёлюмюню башчысы **Альбек Абазов** да къатышханды. Ахырында жыйылыугъа чакъырылгъан журналистлени проектни юсюнден соруула берирге онглары болгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КЪОЛАЙЛЫ ТЁРЕ

Айырмалы студентлеге, аспирантлагъа - энчи стипендияла

Айырмалы окъугъан, жамауат ишге да тири къатышхан студентлеге бла аспирантлагъа республиканы Башчысыны стипендияларын бериу ахшы тёреге айланнганды. Бу кюнледе да КъМР-ни Жарыкъландыры , илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствоунда 10 аспирантха бла 40 студентге оноучну атындан стипендияла алыргъа эркинлик берген къагъылпа къуурларнчы халда берилгенди. Анга аталгъан жыйылыугъа КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы, эксперт советни председатели **Мухамед Кодзоков**, КъМР-ни жарыкъландыры, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министри **Аубекер Кумыков**, Къабарты-Малкъар кырал аграр университети ректору **Аслан Апажев**, Искусстволаны Шимал-Кавказ кырал институтуну проректору **Эфендиланы Фуат**,

Габоланы Альфия.

Россейни илмуна академиясыны Къабарты-Малкъар илму арасыны таматасыны орунбасары, филология илмуланы доктору, профессор, КъМР-ни эмда КъЧР-ни илмусуну сыйлы къуллукчусу **Улакъланы Махти** да къатышландыла.

Жаш адамланы Мухамед Кодзоков алгъгъышлагъанды. «Бери бек ыразы болуп келгенме. Сизни

Ахметланы Артур.

окъуда, илмуда да кёрюмдюлеригиз бизге бек магъаналыдыла. Билимигиз къыралыбызгъа, республикабызгъа да байлыгъыбызгъа да ишексизбиз»,-деп, ол хычыуун жумушну тамамлаугъа киришгенди.

Аспирантлагъа, студентлеге да шагъатлыкъ къагъытларын бергенди. Аланы алгъанланы аралырында Къабарты-Малкъар къырал аграрный университетден аспирант Узейланы Надежда, студентле Толгурланы Аслижан, Габоланы Альфия, Къабарты-Малкъар къырал университетден Ахметланы Артур, Асанланы Альбина, Герийланы Эхура, Теммоланы Саида, Кючюкланы Эльдар, СКГИИ-ден Асанланы Лейла да бар эдиле.

Саугъаланнган студентлени бир къауум республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коковха, жыйылыугъа келген къонакълагъа, окъуу юйлерини башчыларына, преподавателлерине да жюрек ыразылыкъларын билдиргендиле, аланы сокъурандырмазлыкъларына, ышанылуларына кертичи боллукъларын да чертгендиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Колегия

Жамауат келишиулюкню бла жарашыулукъну эм башха салып

КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкъла жюрютюу эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосуну бу кюнледе бардырылгъан жыйылыуунда 2018 жылда тамамланнган ишлени эсеплери чыгъарылгъанды эмда быйылгъа борчла салынгъанды. Анга КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары **Мурат Карданов**, КъМР-ни Парламентини Культура, граждан обществону институтларын айныгъу эмда асламлы информация органла жаны бла комитетини председатели **Борис Паштов**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны ич политика жаны бла управлениясыны начальниги **Артём Кажаев**, республиканы муниципал къуралыуларыны бла шахар округларыны келечилери эмда жамауат организацияланы, миллет маданият араланы башчылары да къатышхандыла.

Коллегия ишин хычыуун жумушдан башлагъанды. Мурат Карданов Афган уруша къатышханланы жамауат организациясыны Эльрус районда бёлюмюню таматасы **Князланы Алим** ёсюп келген жаш тёлюню патриот ниетде юйретиуге уллу къыйын салгъаны ючюн КъМР-ни Правительствосуну Сыйлы грамотасы бла саугъаланнганын айтып, анга аны тутдургъанды.

Комсомол организацияны ветеранларыны республикалы советини таматасы **Александр Жигатов** а, ВЛКСМ-де тюрлю-тюрлю жыллада бет жарыкълы ишлегенлени эмда комсомолну 100-жыллыкъ юбилейин бардырыугъа тири къатышханланы саугъаларгъа оноу этилгенин айтып, аланы араларында **Анзор Курашинов** да болгъанын чертип, анга грамота, "Къабарты-Малкъарны комсомолуну тарыхы" деген китапны да бергенди.

Ведомствону озгъан жылда ишлерини юслеринден а аны башчысыны орунбасары **Герчокъланы Джамболат** доклад этгенди. Ол республикада 915 жамауат организация болгъанын, аладан жыл сайын эллиси кете, келе тургъанларын да айтханды.

-Отчёт кезиуню ичинде коммерциялы болмагъан организация (НКО) бла ишлеуню тап къураугъа аслам эс бурулгъанды. Ол жаны бла энчи программала да жарашдырылгъандыла. Аладан бири - усталыкъны кётюрюу бла байламлыды. Анга кёре 57 адам къырал, билим бериу семинарлада болгъандыла, - дегенди докладчы.

Ол НКО-лагъа берилген ахчаны эмда ала аны къалай къоратханларыны юсюнден энчи айтханды. Министерство къырал болушлукъ алгъан организацияла аны къалай хайырланнганлыгына дайым кёз-къулакъ болгъанлай тургъанын да билдиргенди. Президент грантлагъа былтыр сегизеулен тийишли болгъанын, алагъа битеу да 18 907 678,58 сом берилгенин туура этгенди. Андан ары НКО-ла къаллай ишле тамамлагъанларыны, волонтёрлукъ ишни да юсюнден тынгылы айтылгъанды.

Келир заманнга борчланы туура этив, министрни орунбасары аладан бек магъаналыгъа муниципалитетледе коммерциялы болмагъан организацияланы ишлерин бютюн тирилтиуню, аланы социал проектлерине аслам эс бёлюню санагъанды. «Алгъадан жашауда бардырылгъанлагъа тёгерекде къудуретни эмда жаныуарланы сакълау, осал къылыкълыла бла профилактика иш бардырыу, адеп-ниет юйретиуню къурау жаны бла проектле да къошуллукъдула», -дегенди.

-Къырал миллет политиканы жашауда къыйматлы бардырыугъа уа энчи магъана бериледи. Нек дегенде КъМР-де жюзден артыкъ миллетни келечиси жашайды, - деп, докладчы быллай шартланы туура этгенди: республикада 14 маданият ара эмда 17 миллет жамауат бириги, 16 казак общество эмда 9 казакъ община, 192 дин организация бардыла. Алагъа субсидияла бёлюнедиле. Быллтыр аланы ёлчеми 4 896,90 сомгъа жетгенди.

Гергъокъ улу республикада жашагъан миллетлени, диннлени араларында болумну дайым билип турурча система ишлегенин, аны ючюн деп 33, ол санда республиканы муниципал къуралыуларында да, 26 ишчи жер куралгъанын, Интернетде дин бла байламлы сайтла тохтамай тинтилгенлерин билдиргенди. Жамауатда ырахатлыкъны, келишиулюкню кючлендирир муратда "Россейни халкъларыны шуёхлукъларыны парады - 2018", "Миллетле аралы лагерь", "Къонакъбайлыкъ", "Миллет тюрсюнле" деген фестивальла, тюбешиуле, жыйылыула да бардырылгъандыла. Жайда уа КъМР-ни Муслийманарыны управлениясында "Шуёхлу Кавказ" деген жаш тёлю форум да болгъанды.

Докладда РФ-де эмда тыш къыраллада жашагъан ата журтлуларыбыз бла байламлы къырал программа жашауда къаллай бардырылгъанынны юсюнден да тынгылы айтылгъанды. Ол ишлеге былтыр 2 539,00 минг сом бёлюнгген эди да, ол ахыр капегине дери тийишли жумушлагъа къоратылгъанды. Сёз ючюн, Тюркден бизге 43 адам келген эди, жай айлада ата журтлуларыбызны сабийлери мында солугъандыла. Израильге 9 адамдан къуралгъан делегация барып къайтханды. Бери кёчюп келген ата журтлуларыбызгъа болушлукъ да этиледи.

Андан сора КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны таматасы **Хазратали Дзасежев**, Урван районну администрациясыны башчысыны орунбасары **Фатимат Аталикова**, Къабарты-Малкъарда "Созидание" регион жамауат органиациясыны президенти **Мокъаланы Тенгиз** сёлешгенديле эмда озгъан жылда бардыргъан ишлерини юслеринден тынгылы билдириуле этгендиле. Борис Паштов да кесини окюмун айтмай къоймагъанды. Республикада жамауат организациялары тири бола бергъанларына ыразы болгъанын билдиргенди.

Мурат Карданов а министерство аман ишлемегенин арт жыллада тюрлю-тюрлю жамауат организацияла кёп санда къуралгъанлары, ала бир бирлери бла къаты байламлыкъ жюрютгенлери да кёргюзтюп турады, дегенди. Аны бла бирге жылны ичинде къайсы бириги башхаладан иги ишлегенин, бютюн кёп жумуш тамамлагъанын белгилей турургъа кереклисин да чертгенди. Бу жол ол Мокъаланы Тенгизни отчётун жаратханын айтханды. Ала керти окъуна бир къадар хайырлы иш тамамлагъанларына къууанганма, дегенди.

Коллегияда этилген эсгертиулеге, айтылгъан оюмлагъа кёре келишим этилгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Документле

«Шёндюгю шахар болумну къурау» баш магъаналы миллет проектни толтурулуун жалчытыу жаны бла ведомствола аралы комиссияны юсюнден Болумгъа эмда «Шёндюгю шахар болумну къурау» баш магъаналы миллет проектни толтурулуун жалчытыу жаны бла ведомствола аралы комиссияны къауумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2019 жыл 20 февраль **Нальчик ш.** **№19-ПП**

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу **бегим этеди**:

1.«Шёндюгю шахар болумну къурау» баш магъаналы миллет проектни толтурулуун жалчытыу жаны бла ведомствола аралы комиссияны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2017 жылда 28 февральда чыгъарылгъан 25-ПП номерли бегими бла къабыл кёрюлген Болумгъа быллай тюзетиуле кийириргe:

1) 3-чю пунктну жангыдан былай жазаргъа:

«3.Комиссияны ишине башчылыкъны Комиссияны председатели, ол болмагъан заманда уа Комиссияны председателини орунбасары этеди.»;

2) 5-чи пунктда:

а) «г» подпунктда «Къабарты-Малкъар Республиканы Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу жаны бла къырал комитетини председатели» дегенни орунуна «Къабарты-Малкъар Республиканы энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу министри» деп жазаргъа;

б) «е» подпунктну жангыдан былай жазаргъа:

«е) политика партияланы бла къымылдауланы келечилери (ыразылыкъларына кёре);»;

в) «м» подпункт кючюн тас этеди;

3) 9-чу пунктну жангыдан былай жазаргъа:

«9. Анга салыннган борчланы толтурур ючюн Комиссия керек болгъанда бек аздан кварталгъа бир кере жыйылыуда бардырады. Комиссияны жыйылыуларында «Шёндюгю шахар болумну къурау» баш магъаналы проектде белгиленнген ишле къалай тамамланнганларына борчлу халда къаралады.».

2.«Шёндюгю шахар болумну къурау» баш магъаналы миллет проектни толтурулуун жалчытыу жаны бла ведомствола аралы комиссияны башында сагъыныгъан бегимге кёре къабыл кёрюлген къауумуна быллай тюрлениуле кийириргe:

1) ведомствола аралы комиссияны къауумуна бу адамланы къошаргъа:

Аксоров А.Г. – Къабарты-Малкъар Республиканы Инфраструктура эмда цифралы айныу министерствосуну жашау журтлагъа жаны бла бёлюмюню башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан (ведомствола аралы комиссияны жууаплы секретары)

Безникова И.С. – Къабарты-Малкъар Республиканы энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу министри;

2) **В.В.Гриневични** къуллугъун жангыдан былай жазаргъа: «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Къурулуш, жашау журтла-коммунал мюлк эмда отлукъэнергетика комплекс жаны бла комитетини председатели, «Россейни Либерал-демократия партиясы» политика партияны Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентинде фракциясыны таматасы (ыразылыгъына кёре)»;

3) ведомствола аралы комиссияны председателини орунбасарыны къуллугъун **В.Х.Болотоковну** боюнуна салыргъа;

4) **А.А.Макуашевни** бла **М.А.Устовну** ведомствола аралы комиссияны къауумундан кетерирге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели **МУСУКЛАНЫ А.**

Жыйылыу

Эм магъаналысы - эл мюлкню терк аякъландырыу

Кёп болмай КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары - эл мюлк министр **Сергей Говоровну** башчылыгъы бла бир къауум министерствону кенгеши болгъанды. Анда тахта кёгетлени бла жемишлени сакъларча жерлени юсюнден баргъанды сёз. Жыйылыугъа терек бахчачылыкъ бла кюрешгенле, инвесторла, гитче эм орта бизнесде къармашханла, эл мюлк кооперативлени, мюлклени, бизнес биригиулени, банкланы эм ведомстволаны келечилери да къатышхандыла.

Тюбешиуде аслам эс къыралдан болушлукъ бериуге, ол санда Россейни Эл мюлк министерствосу бардыргъан инвестициялы проектлеге эм башха жангы мадарлагъа да бурулгъанды. Жыйылгъанла «Корпорация МСП» акционер общество, «КъМР-ни гарантияла фонду», «МСП Банк», «МСП корпорация» берген амалланы эм Кавказны ишлери жаны бла министерство бардыргъан программаланы хайырланыуну юсюнден да соруула бергендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Адабият-музыка ингир

Сейирлик тил черегибизге сингендиле

Ана тилни халкъла аралы кюнюне жоралап, Тырныаузну Отарланы Керим атлы 1-чи лицейини устазлары бла окъуучулары «Ана тилим - ёчюлмезлик отум!» деген литература-музыкалы ингир ётдюргендиле. Алагъа Къулийланы Къайсын атлы рай маданият юй къонакъбайлыкъ этгенди.

Лицейни малкъар тилден бла адабиятдан устазы Темукуланы Асият бла театр искусстводан бла музыкадан тамата Байсолтанланы Инара сабийледе ана тиллерине сюймеклик къозгъаргъан сейир ингирлени терк-терк къурай турадыла. Ма бу жол да ала 4-чю «А» классны окъуучулары бла быллай магъаналы кюнню белгилеуге жууаплы кёзден къарагъандыла. Ала хазырлагъан программагъа къарагъа уа кёп къонакъ да келген эди - лицейни директоруну юйретиу жаны бла орунбасары Наталья Ванатиева, сынамлы устазла Хапаланы Сара, Жанатайланы Жаухар, Атмырзаланы Танзиля, 2-чи номерли школну сабий садыны таматасы Байсолтанланы Аминат, маданият юйню художестволу башчысы Чофанланы Поузия, ыннала, ата-анала.

Жашчыкъла бла къызчыкъла уа аламат программа жарашдырыгъан эдиле. Анда хапар аппа бла амма жаш заманларын эсгериуден башланады. Ол кезиуде назмула, жырла, чам да айтылгъанды. Миллет тепсеулеге усталыкъларын да кёргюзтгендиле лицейчиле.

Таулу сабийлеге ёз тилибизге сюймекликни сингдириуню устаз Темукуланы Асият кесини баш борчуна санайды. «Ана тил - ол энчи бир дунияды. Аны эшите ёсген сабийни кёз къарамы башха тюрлю къуралады. Аны себепли юйюрде, школда да хар бирибиз да ёсюп келген тёлюге аны ангылатыргъа, кесибизча сёлеширгe керекбиз. Быллай байрамла уа сабийлеге тил байлыгъыбызны черегине энтта да бир кере кирирге болушадыла»,- дейди ол.

Кертиси бла да, халкъны маданияты, тарыхы да аны тили бла къаты байламлыдыла. Аны тас этиу миллет энчиликден къуру къалыууду. Биз а, аз саннлы болгъаныбызны эсге ала, кимден да сакъ болургъа борчлубуз.

Лицейчиле уа не уллу махтагъа да тийишлидиле. Устазла да мындан ары быллай жумушланы терк-терк бардыра, ана тилибизни сыйын бийикге кётюре ишлерге деп ийнанабыз.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Туугъан жеривизге сюймекликни, аны жакъларгъа хазырлыкъны байрагъы тёлюден тёлюге таймай кёчеди

УЛЛУ ХОРЛАМНЫ СОЛДАТЫ

Кёкюрегинде ётю, жюрегинде оту болгъан фронтчу

Къудайланы Шамшудинни аты Уллу Ата журт урушу кезиюнде кёргюзтген кишиликлери ючюн къыралны бек бийик саугъасына – Совет Союзну Жигитине – кёргюзтюлгенлени тизмесиндеи. Алай ол кезиуде къыралда бардырылгъан политика ючюн анга алтын жулдуз берилмей къалгъанды.

Батыр аскерчини юсюнден «Заманны» бетлеринде кёп кере жазылгъанды. Алай бюгюн а – Ата журтну къоруулаучуну кюнюнде - аны ётгюрлюгюню юсюнден сагъыныргъа тийишлиди.

Шамшудин 1942 жылда июньда Кёнделенден къазауатха кеслерини ыразылыкълары бла кетген жашланы арасында эди. Душман бла алай жуукъ ол Дон черекни жагъасында тюбегенди. Былайда уа уруш къаты баргъаны, душман аскерле СССР-ни юг жанын къолгъа этер ючюн техниканы, адамланы да аямагъаны белгилиди. Аскерчи нёгерлери бла Къудайланы Шамшудиннге да ёлюмню бетине къараргъа кёп кере тюшгенди.

Бизни жигитибиз урушну эм магъаналы эм къанлы сермешлерине къатышханды. Алай, биринчиден а, Сталинградны фашистледен къорууларгъа керек эди. Ол къуллукъ этген 153-чю артиллерия полку, бу къазауатда кишиликни юлгюсюн кёргюзте, аякъ тирерге кюрешген фашистлени аман сагъатлы эте, алгъа барады. Къудай улу фельдмаршал Паулюсну жесирге алгъан кезиуню кёзю бла кёргенин айтыучу эди, дейиле аны таныгъанла.

1943 жылда Дон фронтну 214-чю артиллерия полкуну командованиясыны буйругъу бла гитлерчиле бла къазауатда жигитлиги ючюн ол «За отвагу» майдал бла саугъаланнганды. «Подвиг народа» деген сайтда аны таукеллигини юсюнден былай жазылады: «10-22 январьда 111.б бийиклик эмда Бассаргино станция ючюн сермешде батырлыгъын кёргюзтгенди. Къудай улугъа топланы ташыргъа тюшгенди. Ол жаралы болгъанына да къарамай, сермеш бошалгъынчы къазауат баргъан жерден кетмей, аскерчи борчун ахырына дери толтургъанды. Аны хайырындан а душманнга къажау кюрешни кезиюнде от тохтамай бардырылгъанды».

Къудайланы Шамсудинни кёкюрегинде «За отвагу» эки майдал жылтырай эди. Бу бийик даражалы къырал саугъа уа туугъан журтун къоруулай артыкъда уллу ётгюрлюк кёргюзтген аскерчилеге берилгенди. 2-чи Украин фронтну 73-чю Сталинград гвардиялы мараучу дивизияны гвардиялы артиллерист полкуну саугъалау документде былай айтылгъанды: «1943 жылда 27 августдан 12 сентябрьге дери кезиуде Харьков областьны Нерефа шахарыны эмда Вабай элини тийресинде баргъан къызыу сермешледе ПТО, душманны пулемётчулары орналгъан 6 жерни, сауутлары бла бир машинаны эмда 30 жуукъ жаяу аскерчини жокъ этгенди».

Тенглери бла бирге таулу ефрейтор Белгородну, Харьковну фашистледен эркин этеди, Днепрден жюзюн ётеди. Алгъа хар атлам этер ючюн къаты демлеширге, къан тёгерге, кёп нёгеринден айырылыуну азабын сынаргъа тюшгенин айтыр кереклиси болмаз.

Уруш жолла аны Ясско-Кишиневский таба жетдиреди. Фашистле алайда орналыр ючюн бетчы къарыуун саладыла, техникасын, сауутларын аямайдыла. Совет аскерлеге уа аланы Днестрге жибермезге буйрукъ берилгенди.

Ала черекни онг жагъасында тохтайдыла. Дивизияны командованиясы Кишинёв шахарны душманладан эркин этерге, алайдан бир атлам артха турмазгъа буйрукъ береди.

1944 жылны апрели къыралыбызны жалынчакъсызлыгъы ючюн жанларын-къанларын аямай сермешген аскерчилерибизге бютюнда къыйын болгъанды. Атышлыла къатыдан-къаты бола, жаралыланы, ёлтюрюлгенлени саны-къыйыры жокъ. Быллай къанлы атышлыуладан биринде Къудай улу энтта бир кере жаралы болады.

«1944 жылда 26-27 апрельни кечесинде жау аскерле сунмай тургъанлай Днестр черекни кюнчыгъыш жанында бизни бёлюмлеге от ачадыла. Аскерлени фланглары бузуп, аланы къуршоугъа алыр умут этедиле. Топну командири эмда мараучу ёлтюрюлгенде. Шамшудин топну командирини эмда мараучуну къуллукъларын толтургъанды.

Пулемётладан, башха сауутладан от къызыу баргъанына да къарамай, битеу топла бошалгъынчы орудиядан атдырып тургъанды. Ол душманны контратакасын тохтатханды. Бу сермешде ол кёп гитлерчини ёлтюргенди»,-деп жазылады аны саугъалау документледе.

Ма бу таукеллиги ючюн тийишли эди ол Совет Союзну Жигитине, алай къыралны оноуу башха болду – анга Къызыл Байракъны ордени берилгенди. Эсигизге салайыкъ, ол таулу халкъны аты аманнга чыгъарылып, миллет саулай киши жерине кёчюрюлген кезиу эди.

Шамшудин Гергокович аскерден 1946 жылда къайтханды. Ол Къыргъызстандан миллет бла бирге туугъан журтуна къайтып, республиканы мюлкюн аягъы юсюне этиуге тири къатышханды. Аны аты 2004 жылда «Лучшие люди России» деген энциклопедиягъа бла «Победители. Они защищали Родину» деген китапха кийирилип, аны батырлыгъы, Ата журтубузгъа кертичилиги ёмюрлюк этилгенди. Молдованы эркинлигин ючюн жанын-къанын аямай сермешгенине да берилгенди багъа. Ол Кишинёв шахарны сыйлы инсанына айырылгъанына юсюнден поэт Баштланы Исса жазгъанды.

2007 жылны 28 ноябри уа кёнделенчилени эслеринде къалгъан болур, баям. Россейни Жамааат саугъаланы миллет комитетини атындан Шамсудин Гергоковични россейли къыраллыкъны кючлеуге салгъан къыйыны ючюн Уллу Хорламны ордени берилгени белгили этилгенди. Бу сыйлы саугъа аны жашына берилгенди.

Дагъыда сыйлы ветеран «За оборону Сталинграда», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» эм кёп башха майдаллагъа бла саугъалагъа тийишли кёрюлгенди.

Бюгюннгю аскер

Борчун айыпсыз толтурургъа итине

Уналаны Алимни бла Оляны (Созайланы Асхатны къызы) жашлары Ибрагим аскерде ант этген кюн атагъа бла анагъа жашауларында бек къууанчлы кезиу болур эди, баям. Бюгюнлюкде жаш Новогереевода РФ-ни Миллет гвардиясыны аскерлеринде къуллукъ этеди, жетишимлери ючюн командирлерини махтауларына, ыспасларына тийишли болады.

Ибрагим спортну устасына кандидатды, аскерге кетгинчи бокс бла кюрешгенди. «Юйде аны дипломларын, кубокларын, грамоталарын сакълап турабыз. Дагъыда былайда Акъ-Сууну орта школуну устазларына жюрек ыразылыгъымы айтыргъа сюеме, ала сабийлерибизни окъутууда, юйретиуде да билимлерин, заманларын да аямайдыла»,-дейди анасы Оля.

Аскерге чакъырыу бла къуллукъ этгенден сора уа, Ибрагим жашауун аскерчи усталыкъ бла байламлы этерге, тийишли билим алыргъа сюеди. Муратлары толурларын тежейбиз.

«Аскерчилени аналарыны комитетини» КъМР-де бёлюмюню башчысы Лууланы Жанна, тюрлю-тюрлю бёлюмледе болуп, жашларыбыз къалай къуллукъ этгенлерин тинтеди. «Мен бу иш бла кюрешгенли 10 жылдан атлагъанды. Къайсы шахаргъа, аскер бёлюмге барсам да, республикадан жашланы юсленинден къуру махтау, ыспас сёзле эшитеме.

Сёзсюз, аскерчи усталыкъгъа юйрениу шёндюгю заманда бек магъаналыды, ол жашлагъа жашауда кенг жолла ачады. Дагъыда ала юйлерине къарыу, билим, жашау сынау жыйып къайтадыла. Ала аталары, аналары, миллетлери ючюн жуаплылыкъны ангылап башлагъанлары бютюнда къууандырады. Анда уа, сёзсюз, командирлерини къыйыны уллуду»,-дейди Жанна Нухаевна бизге.

Командирлери махтау бередиле

Бюгюнлюкде армиябызны даражасы иги да ёсгенди, аны тизгинлерине эм къарыулуланы, эм игилени аладыла. Экинчи Чегемден Хапаланы Махтини жашы Тамерлан ма аллай жашладанды. Ол Минеральные Воды шахарда таможенниклени хазырлагъан институтда заочно окъуй тургъанлай чакъырылгъан эди. Краснодар крайда россейли сапёр аскерлеге тюшгенди.

Юйюрню жангыз жашы болгъанлыкъгъа, атасы, анасы да аны эркелетмегендиле, чынтты таулу жашныча ёсдюргендиле. Школда бек иги окъугъанды, жай каникуллада уа тенг жашлары бла бирге терек бахчада ишлегенди. Суу салгъанды, керексиз бутакъланы кесип кетергенди. Ингирликде уа, не бек арыса да, юй жумушладан да къачмагъанды.

Школда да жамаат ишге тири къатышханды. Аны устазлары, къоншулары, тенглери да адеплилиги, ариу къылыгъы ючюн сюйгендиле. Ол аскерге тебирегенинде, ала бары да бирден чыкъгъан эдиле ашырыргъа. Тёреде болуучусуча, кёп насийхат сёзле айтхандыла, алгъыш да этгендиле.

Жаш аланы сокъурандырмаганды. Алгъаракълада атасына бла анасына батальонну командованиясындан бюсюреу къагъыт да келгенди. Анда былай жазылады: *"Хурметли Махти Адильгериевич бла Жанна Чачуевна! Сизни жашыгъыз Тамерлан аскер борчун бет жарыкълы толтурады, окъууда, юйрениуледе да айырмалыды. Адетли, намыслы, чынтты таулу жаш ёсдюргенигиз ючюн битеу командованияны атындан сизге уллу ыспас этебиз. Сау болугъуз!".*

Тамерлан кюз артында къайтырыкъды. Атасы бла анасы, жашлары уллу, гитче да жетишимлерине къууана, аны ашыгъып сакълайдыла. Бир жыл ол артыкъ кёп тюйюлдю, алай алагъа уа ахыры болмагъан айла. Ол «ёмюрлюкню» къысхарта, жашлары терк-терк письмо жазады, онгу болса уа, телефон бла да сёлешип, хапарын билдиреди.

Ала бла тюбеширге энди анга кёп къалмагъанды, бюгюнлюкде уа ол тенглери бла бирге тизгин барады, ити Тимоша бла юйренуилени ётеди, командование буюрса, КАМазны да сюреди. «Мен аскерде къысха заманны ичинде кёп затха юйреннгенме, ол санда жагъамы жууып, аны тигерге, кийимлериме итиу урургъа»,-деп жазады анасына письмоларындан биринде Тамерлан.

СУРАТДА: Хапаланы Тамерлан анасы, атасы бла ант этген кюн.

Кадетле

Неде да - ал сатырда

Бу суратдагъы жашчыкъла Прохладный шахарда кадет интернат школда окъуйдула. Ала не жаны бла да айырмалыдыла, юлгюлюдюле, спорт бла кюрешедиле, жыргъа, тепсеуге да хунерлери барды.

Сёз ючюн, Жамалланы Казбек биологияны бек жаратады. Мектепни бошагъандан сора ол, тийишли билим алып, радиациядан, химиядан эм биологиядан къоруулауну аскерледе къуллукъ этерге деп турады.

Къудайланы Халит бокс бла къаты кюрешеди, район, республикалы эришиуледе да кёп кере хорлагъанды, саугъалы жюрлеге чыкъгъанды. Ёлмезланы Казбекни уа бек ариу ауазы барды. Ол "Офицеры" деген жырны айтып, районда патриот жырны конкурсунда экинчи жерге тийишли болгъанды. Чочайланы Руслан самбочуду, ГТО-ну алтын белгисин алгъанды.

Мектепни директору ич ишлени подполковниги Эдуард Анатольевич Богатырёв, аны аскер-патриотиш жаны бла орунбасары ич службаны подполковниги Хасанби Гуков да жашланы иги окъугъанларын, адеплиги, низамлы болгъанларын айтып, махтайдыла. Ма алача кадетле келир заманда Ата журтну тынчлыкъны жашауууну чынтты къалауурлары боллукъларына бир ишек жокъду, дегендиле.

Къадалып окъуйду, спорт бла да шуёхлукъ жюрютеди

Бабугентде интернат школну кадетлерини араларында да хар жаны бла юлгюлюле кёпдюле. Аладан бири 6-чы классны окъуучусу Хачирланы Азнорну жашы Амирди. Ол аскерчи болургъа мурат этеди, бу мектепни да аны ючюн сайлагъанды.

Ары дери уа Хасанияда 16-чы номерли школда окъугъанды. Гитчелигинден окъуна аскер къуллукъгъа хазырлап, кесин чныкъдыргъанды. Сегиз жылы да тюгел толгъунчу, къыш суукълада, тышына жаланлай чыгъып, жарау этгенди.

Бусагъатда уа спорт бла биютюн къаты кюрешеди. Бокс секциягъа жюрюйдю, илишан аргъа да устады. Тюрлю-тюрлю эришиуледен биринчи, экинчи жерлеге тийишли болуп къайтады. Окъугъан да иги этеди. Кадетле район, шахар байрамлагъа, тюбешиулеге да тири къатышадыла, назмула, жырла айтадыла. Амир аллай кезиуледе да биринчилени арасындады.

Не жашырлыгъы барды, кадет интернат школда низам аскер къуллукъгъа жууукъду, сабийле кеслерини тенгленинден башха болумлада турадыла. Амир анга да тап келишгенди. Эртте къобады, тизгинин, жатхан жерин жыяды. Ол, окъугъаны, кесин жюрютгени бла да тенглерине юлгюдю.

СУРАТДА: Хачирланы Амир эгечи Алана бла.

Юнармия

Къыралыбызны керти патриотлары ёседиле

Саргъылдым аскерчи формада, къызыл футболкалада жашланы бла къызланы аскер-патриот жыйылыуулада, Ата журтубузну къоруулаучуларын эсгериу жумушлада кёрюрге боллукъду. Ала Юнармия битеуроссей къымылдауну келечилеридиле. «Ёлюмсюз полк», «Георгий лента», «Эсгериуню свечасы» дегенча акцияла бюгюнлюкде аласыз болмайдыла.

Бу жаш тёлю къымылдау къуралгъанлы алай кёп заман озмагъан эсе да, бюгюнлюкде ол къыралда 230 мингден аслам жашны бла къызны бирикдиреди. Къабарты-Малкъарда уа аны тизмелеринде 2800 школчу барды, алай Уллу Хорламны 75-жыллыгъына уа аланы санын юч мингнге дери жетдирирге, хар школда да бёлюмлерин ачаргъа мурат барды, деп билдиргенди бизге аны республикада штабыны башчысы Мурат Аришев. Бу кюнледе уа аны тизмелерине энтта 100 школчу къошулгъанды.

Бу къымылдау ёсюп келген тёлюню къужур ишледен тыяр, аланы къыралыбызны керти патриотларынча ёсдюрюр мурат бла къуралгъанды. Алай жашла бла къызла аны школда юйретмеген затланы билирге онглары болгъаны ючюн сайлайдыла: ушкокдан, автоматдан атдырыргъа, медицина болушлукъ берирге.

Жууукъ кезиуде аланы Уллу Ата журтда къыралыбызны эркинлигин ючюн жанларын берген аскерчилени излеу жумушлагъа къатышдырыргъа мурат да барды. Сёзсюз, быллай ишле уа жаш адамлагъа бютюнда сейирдиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима бла **ХОЛАЛАНЫ Марзият** хазырлагъандыла.

Жанры китап

Билим даражабызны кенгерте, махтаулу инсанла бла таныштыра

Бу кюнледе белгили малкъар жазыучу, Къабарты-Малкъарны культурасыны сыйлы къуллукъчусу Шауаланы Исмайылны жашы Хасанны басмадан «Жашау толкъунлары» деген аты бла жангы китабы чыкъгъанды. Ары кёчюрмеле, очеркле, хапарла эм назмула киргендиле.

Жазыучу, не бек фахмулу болса да, жаланда чыгъармала жарашдыргъан бла чекленип къалса, баям, тутхан жумушунда иги уста болаллыкъ тюйюлдю. Ол кёп окъургъа, билимин ёсдюре турургъа керекди. Аллай юйрениу ишде уа, бизни биринчи жазыучуларбыз айтханча, кёчюрмечилик бек уллу магъанасы болгъан амалды, кесин сынауду.

Шауаланы Хасанны бу китабына кирген кёчюрмелени авторлары кёп миллетни келечиреридиле. Аланы аралярында къабартылыла асламдыла. Амирхан Хавпачевни, Хачим Тёуновну, Борис Мазиховну, Эльберд Мальбахованы, Ахмедхан Налоевни, Мухамед Кармоковну эм башхаланы хапарларын, повестьледен юзюклерин, таурухларын ана тилибизде ангылатханды. Ала бла бирге бу жыйымдыкъда кёп миллетлени жазыучулары, поэтлери малкъар тилде хапар айтадыла: абхаз Баграт Шинкуба, къазахлы Ёмюрзакъ Сегизбаев, ингушлу Саид Чахкиев, азербайджанлы Исраил Ибрагимов, украинлы Микола Рябый, татарлы Самат Шакир, чеченли Сулиман Мусаев, Азербайджанны халкъ жазыучусу, режиссёр эм сценарист Анар Расул оглы Рзаев.

Кёчюрмечини ич дуниясын биллигинг келсе, ол не затланы, не темагъа жазылгъанны, къалай жазылгъанны сайлагъанындан, жарашдыргъанындан билликсе. Жырчыны юсюнден ол сайлагъан жыр айта эсе, жазыучуну да не окъугъаны, окъуучуларына ана тилинде нени эшитдирирге сюйгени аны биз кёрмеген тасхаларын ачаргъа болушады. Ма ол себепден Хасанны кёчюрмелерине артыкъ эс бурурчады.

Николай Гогольну «Тарас Бульба» повестинден юзюкде хар бирибиз да эрттеден таныгъан жигитлеге тюбейбиз. Борис Гауновда, Эльберд Мальбаховда да алай. Таурухла да тюбейдиле. Аланы Хамидби Хупсергенов, Асланбек Пшигусов эм башхала жазгъандыла.

Китапны экинчи кесегин очеркле къурайдыла. Окъуй келгенде, аланы жигитлери, таныгъан, танымагъан адамларыгъ, авторну юсю бла санга жууукъ болуп къаладыла. Аланы хар бирини жашау шартлары окъуучу эсде тутарча суратланады.

Биз идеологиясын тюрлендире келген къыралда, уллу ишле болгъан ёмюрде жашагъанла, Хасанны очеркларинде ол заманны инсанларын кёребиз - жюреклери ачыкъ, бар насып да урунууда, бир бирге намыс этиуде, ата журтха сюймекликде болгъанына ийнанныгъ таулуланы, башха миллетлилени да. Ол

санда автобус жюрютген Баллиланы Тенгизбий (ол Къайсынны да шофёру болуп тургъанды), къырал къуллукъчу Тюменланы Мурадин, къыргъызлы академик Какин Сулайманкулов, жазыучу, журналист Борис Мазихов, къырал къуллукъчу Зумакъулланы Борис, Чечен-Ингушну халкъ поэти Саид Чахкиев, Ата журт урушда жюолгъан журналист Мусукаланы Алий, Солтанланы Хазака, Назир эм башхала бардыла.

«Жукъусуз тизгинлерим» деген бёлюмюнде уа автор поэзия жанрда жазылгъан бир къауум чыгъармасын, аланы экиси жырдыла, сора хапарла береди. Шауаланы Хасан кёп ишлеген жазыучуладан бириди. Мындан арысында да окъуучуланы жангы китапла бла къуурандыра турур деп ышанама.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Эсде тутуу

Шургулу жазыу

Байдаланы Камал Экинчи Чегемде жашайды. Юй бийчеси Жаппуланы Шарипа бла эки жаш, юч къыз ёсдюргендиле. Тширыу алгъаракъда дуниясын алышханды (жаннет чырагъы болсун).

Жашладан тамата Расул эди. 1987 жылда аны аскерге къуллукъ этерге чакъырадыла. Инсан борчун Туркменияны бла Афганистанны чегинде бардыргъанды.

Ол Ата журтуна кертичиликге ант этген кезиуде атасы, анасы да ол тургъан жерге бергъандыла. Бёлюмню таматалары былагъа бек иги тюбегендиле. Камалгъа сёз да бергендиле. Ол, жаш аскерчилени аллярында сёлеше, туугъан къыралыбызгъа кертичи болугъуз деп насийхат сёзюн айтханды.

Артда дагъыда жашларына бир барыш келген эдиле. Расул а тохташдырылгъан болжалда кёп кере махтагъа тийишли болду. 1989 жылда уа юйюне сау саламат жыйышды.

Болсада аны жашау жолу къысха эди. Аскерден къайтхандан сора эки жыл автоколоннада онтёртюнчю маршрутда ишлейди. Бир жол, кеси машинасы бла жумушха бара, авария этип, ажымлы жюолгъанды.

Уллу ачыу болду ата, ана жюреклеге. Жарсыдыла жууукъ, тенг, таныгъанла. Кёп болмай атасы жашына кюй этгенди. Аны окъугъанны кёлю толмай къалмаз.

Ёмюрлюк жара салгъанса

Сен школъа алай барыучнг,
Тизгинли болуп, къуралып.
Алай барыученг, дерсинги билип,
Къанатлы болуп, къууныып.

Тенглеринг сени ариу кёрдюле,
Алчы болгъанынг ючюнгге,
Хурмет этдиле къарысузлагъа
Жакъылыкъ этиучю кючюнге.

Заманнг жетип, ахлу, жууукъ да
Сени аскерге ашырдыкъ.
Жюрегибизде иги къууумну
Бютюнда бийик ышырдыкъ.

Сени ант этген кюнюнге
Атанг, ананг да барчанек,
Командиринген махтау эшите,
Къонакъда ийыкъ турганек.

Сен Азияда, ол къызыу жерде,
Тынгысыз чекчи болгъаненг.
Аскер борчунгу айыпсыз этип,
Кёп махтау, ыспас алгъаненг.

Бир сейир хапар айтыучу эдинг,
Бир къыз кёрюнюп кёзюнге.
Аскерден къайтып келгенингде да,
Кёрюнюп турду ёзюнге.

Сен ариу къыз деп айтханынг,
Ол мёлек эди баям да.
Аман хапарынг келип ингирде,
Оюлду эки дуниям да.

Шёхунг Арсен сени кёрмейин
Бир кюнню толу турмады,
Сенсиз этмеди ол бир жумушун,
Сенсиз бир ишин къурамады.

Сен манга алай айтханенг, Расул:
«Къарысузду ол, къарайым.
Бештаугъа жетип келейик дейди,
Бир жумушуна жарайым».

Сен машинаны алгъаненг тилеп,
Арсен тенгинг бла кетгненг,
Сен заманында къайталмай юйге,
Бизни тынгысыз этгненг.

Туркменистанны къум тюзлеринде
Уллу машина жюрютдюнг,
Кавказгъа келип, женгил машинада
Жаш ёмюрюнню къурутдунг.

Айтхан жолунгдан узайып кетип,
Сен къайталмайын къалгъанса.
Этечлерингги жюреклерине
Ёмюрлюк жара салгъанса.

Сарын салдыла ала, тёгюлюп,
Таш-темир эрип кетерча.
Жарлы атанг а аллы таралды,
Таула да сарын этерча.

Ананг Шарипа тёшек болгъанды,
Эки аягы атламай.
Нек кетип къалдынг, огъурлу балам,
Ата-ананны сакъламай?

Сен къарындашынг Юсюпге бизни
Этип кеттенге аманат.
Бу дунияны санга ёгелик этди,
Ол дунияны болсун аламат.

Басмагъа **ОСМАНЛАНЫ Хыйса** хазырлагъанды.

СУРАТДА: Байдаланы Камал, жашы Расул, юй бийчеси Шарипа.

Рейтинг

Эм бай спортчула

Дунияда (бир жылгъа файдалары, миллион доллар)		Россейде (бир жылгъа файдалары, миллион доллар)	
Флод МЕЙВЕЗЕР, бокс	285	Александр ОВЕЧКИН, «Вашингтон Кэпиталз» клуб	21,5
Лионель МЕССИ, футбол	125	Тимофей МОЗГОВ, «Орландо Мэджик» клуб	20
Криштиану РОНАЛДУ, футбол	110	Илья КОВАЛЬЧУК, «Лос-Анджелес КИНГЗ» клуб	18,75
Конор МАКРЕГОР, къатыш единоборствола	99	Евгений МАЛКИН, «Питтсбург Пингвинз» клуб	12,3
НЕЙМАР футбол	90	Мария ШАРАПОВА	11,2

ПЕНСИЯ ФОНД

Ауур чакъда билеклик этиу

Ёлген адамны асыраугъа болушлукъ ачха жангызда ол аушхан кезиунде ишлемеген эсе бериледи, деп эсгертедиле Пенсия фондну регион бёлюмюню пресс-службасындан.

Ачха аушхан къаршы жууугъуна, официал келечисине неда асыраугъа къоранча этген инсаннга бериледи. Аны ючюн Пенсия фондха адам жашаудан кетгенден сора алты айдан кеч къалмай паспортну, аушхан къаны бла урунуу китапчыгъын неда аны юсюнден жазылгъан башха документни алып келирге керекди.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

ДЗЮДО

Европаны биринчилигинден бет жарыкълы къайтхандыла

Санкт-Петербургну «Юбилейный» спорт комплексинде дзюдодан Европаны биринчилиги бардырылгъанды. Анга 14 къыралдан 250-ге жууукъ спортчу къатышханды.

Бизни республикадан спортчула анда эки майдал къытхандыла. Экинчи жерге Кантемир Кодзов чыкъгъанды, Мисирланы Исмайыл а ючюнчю болгъанды.

УФСИН

Ийнангылы ушакъла

КъМР-де УФСИН-ни тиширыула тургъан тюзетиучю колониясын ведомствону таматасыны ишни къурау жаны бла болушлукъчусу Айвар Болов, республиканы Муслийманларыны дин управлениясыны келечилери да жокълагъандыла.

Тюрлю-тюрлю аманлыкъла ючюн тутулуп тургъанла бла тюбешиуню кезиуюнде Айвар Болов экстремизмни сылтауларын ангылатханды, аладан бири динни тарыхын, жорукъларын да терен билмегенденди, деп чертгенди. Ол бу уллу аманлыкъгъа къажау кюреш къалай баргъанына юсюнден да билдиргенди.

Дин управлениясы келечилери уа экстремизм къаллай палахха келтирирге боллугъун шарт айтхандыла, тынгылагъанланы сакъ болургъа, тёрели динни жолу бла барыргъа чакъыргъандыла. Ушакъ хайырлы да, сейир да болгъанды. Къонакъларга кёп соруула берилгендиле, алагъа тынгылы жууапла да этилгендиле, деп билдиргендиле КъМР-де УФСИН-ни пресс-службасындан.

Люба АДИЛОВА.

ТУТУШУУ

Рязаньдан – алты майдал бла

Рязаньда Совет Союзну Жигити, Италияны Миллет Жигити Фёдор Полетаевни хурметине грек-рим тутушуудан 46-чы битеукъырал эришиу бардырылгъанды. Анга 200-ге жууукъ гёжеф къатышханды.

Бизни спортчула бир алтын, эки кюмюш, юч да доммакъ майдал къытхандыла. Бек сыйлыны Алим Шугунов (87кг.) келтиргенди. Хаджиланы Ислам (82кг.) бла Марат Кампаров (130кг.) экинчиле болгъандыла. Ючюнчю жерлеге Азамат Каиров, Ислам Шогенов (экиси да 67кг.) бла Эльдар Хажнагоев (77 кг.) чыкъгъандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

СЁЗБЕР

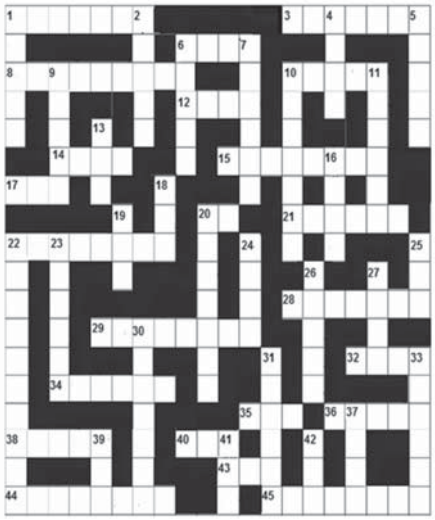

ЭНИНЕ: 1. Совет Союзну жигити таулу жашны аты. **3.** Уллу Ата Журт урушха къатышхан врач, таулу къыз Ораклаланы ..... . **6.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан къашхатауучу жаш – Насталаны ..... . **10.** Уллу Ата Журт урушха къатышхан белгили къарачайлы тширыу – Глоуланы ..... . **12.** Тенгизчилеге жол кёрпюзтген чыракъ. **14.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан басханчы жаш – Теммоланы .... . **15.** Эр кишиге тийишли къылыкъ. **17.** Минги тау тийресинде партизан отряды комиссары – Къудайланы ... . **20.** Солдатны жыкъгъан. **21.** Къарачайда эл. **22.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан кёнделенчи жаш – Къудайланы ..... . **28.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан кёнделенчи жаш – Макытланы ..... . **29.** Адам улу юсюген зат. **32.** Бизни къыралда бек кёп санлы миллет. **34.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан малкъарлы жаш Кучукланы Магометни усталыгы. **35.** Ол сёз бла киргендиле къазуатха жашла. **36.** Жигит адам. **38.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан малкъарлы жаш – Осмаланы ..... . **40.** Абери. **43.** Аскерчини сакълай, тилегин къоймагъан адам. **44.** Юйретиу сёз. **45.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан къашхатауучу жаш – Зокаланы ..... .

ЁРЕСИНЕ: 1. Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан малкъарлы жаш – Улчаланы ..... . **2.** Къарачайны белгили жамауат къуллукъчусу, Уллу Ата журт урушну солдаты Алийланы ..... . **4.** Токну кёп, аз этген аппарат. **5.** Фашистле элге киргенде, кёнделенчилени асламысы анда дорбунлагъа букъсандыла. **6.** Аскер. **7.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан кёнделенчи поэт – Гыттыланы ..... . **9.** Граждан урушха тири къатышхан холамлы Махийланы ..... . **10.** Къырал къуллукъчу. **11.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан малкъарлы жаш – Элсюерланы ..... . **13.** Къазауатда жаралыла саулагъа алай болургъа къоркъгъандыла. **16.** Музыка инструмент. **18.** Таулу къызла фронтха аллай затлаийгендиле. **19.** Жигитлени махтагъан назму. **20.** Ариу кийиниу. **22.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан басханчы жаш – Гюлюйланы ..... . **23.** Фашистлени аякълары кирмеген Жигит ара шахар. **24.** Таулу жашчыкъла ойнаучу мал оюкчик. **25.** Аскерчини бузулмаз сёзю. **26.** Хорлатхан хорлагъаннга тёлеген хакъ. **27.** Халкъ жигит – Батырбийланы ..... . **30.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан тасхачы жаш – Цаколаны ..... . **31.** Неден да эльгенген. **33.** Совет Союзну жигитине кёрпюзтюлюп, аны алаламагъан къашхатауучу жаш – Черкесланы ..... . **37.** Заман марда. **39.** Ууакъ ачха. **41.** Дертлик аны алдырганды. **42.** Бичакъны къабы.

ГАЗЕТНИ 17-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Омакъ. 2. Азау. 4. Окъуу. 6. Гурт. 11. Аламат. 13. Тукъум. 14. Болжал. 16. Гыранча. 19. Манкъурт. 26. Осман. 28. Бау. 30. Къарча. 31. Акъылман. 32. Жемтала. 35. Алгъыш. 36. Жор. 37. Чыдам. 44. Азатлыкъ. 47. Лакъырда. 51. Уртпам. 52. Къылыкъ. 54. Къанжал. 55. Уста. 56. Къала. 57. Арпа. 58. Улан.

Ёресине: 1. Осал. 3. Ант. 5. Къум. 7. Тулу. 8. Чана. 9. Акъыл. 10. Полк. 12. Арыкъ. 15. Жара. 17. Нал. 18. Ала. 19. Май. 20. Нюр. 21. Блок. 22. Азан. 23. Байыгъыу. 24. Пароход. 25. Жарашыу. 27. Абаза. 29. Аберн. 33. Гара. 34. Амал. 38. Мал. 39. Чыкъ. 40. Жол. 41. Уюкъ. 42. Дзот. 43. Адеж. 45. Трал. 46. Чалы. 48. Ыран. 49. Жукъу. 50. Улан. 52. Къул. 53. Къар.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪУЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазыпыу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилманчла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди.
Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материалларда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-бе) кёпню алмайды.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламды коммуникацияланы ишлери жаны бла федераз надзор къуллукъну (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Налчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени нелерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связьны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефон: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкъда юч кере чыгъады - геююрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Байсыланы Марзият - дежурный редактор;
Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Токуманлы Салим- (1, 2-чи бетле), Зезаланы Лида (5-чи бет) Геляланы Валентина - (6-чы бет) , - корректорла

Тиражы 1407 экз. Заказ № 154
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru